

George Pollard var kaptajn, og Owen Chase var førstestyrmand på hvalfangerskibet Essex, der i 1820 blev vædret af en spermacethval med så fatale konsekvenser, at besætningen måtte gå i redningsbådene og til sidst begyndte at fortære deres døde skibskammerater.

Om den dramatiske historie har Nathaniel Philbrick skrevet bogen *In the Heart of the Sea: The Tragedy of the Whaleship Essex* (2000). På dansk udkom bogen året efter som *I havets hjerte – Tragedien om hvalfangerskibet Essex* (Stig Dalagers anmeldelse i Weekendavisen ligger [her](#). Desuden henvises til Stine Overbyes reportage om forliset i magasinet [HISTORIE](#)).

Herman Melville mente at have set Owen Chase på et skib i 1841, men det har vist sig at være en forveksling. Derimod mødte han i Stillehavet William Henry Chase, der lånte ham sin fars bog om Essex' forlis. I et andet og ukomplet eksemplar af bogen har Melville noteret nogle bemærkninger om Essex, George Pollard og Owen Chase.

Nedenstående oversættelse af Melvilles bemærkninger er baseret på *The Writings of Herman Melville*, Volume 6, Northwestern University Press 1988, pp. 978-995, og de gengives her, dels fordi Essex' forlis blev en inspirationskilde til *Moby Dick*, dels som et beskedent bidrag til fejringen af 200-året for Herman Melvilles fødsel.

Bemærkningerne følger ikke noget nyt til historien om Essex, men i deres mere private udformning supplerer de Essex-omtalen i *Moby Dick*.

Også i anledning af 200-årsdagen er oversat et brev til forlæggeren og redaktøren Evert A. Duyckinck, hvori Melville på det bestemteste afviser at anmelde en bog, han har fået tilsendt, nemlig Joseph C. Hart: *The Romance of Yachting: Voyage the First* (1848).

Bogen er nærmest en samling essays eller kronikker angående en uendelighed af emner. I dag har den ingen interesse – kun den, at Melville to gange i *Moby Dick* henviser til samme Joseph C. Harts anonymt udgivne roman *Miriam Coffin* (1834), hvis titelperson er en hvalfangerhustru.

Men Melville vidste ikke, at forfatteren til *Miriam Coffin* var den Mr. Hart, som han i brevet mener bør fratages pen og blæk.

Brevet er skrevet 14. november 1848 og første gang (i uddrag) trykt i Meade Minnigerode (ed.): *Some Personal Letters of Herman Melville and a Bibliography* (1922).

Flemming Chr. Nielsen, 1. august 2019

Om Essex' forlis

Hvad der skete på Essex kan (i tåbeligt forkortede versioner) læses i mange referater af de sidste 15-20 års oplevelser blandt sømænd. I sin pålidelige bog (*Narrative of a Whaling Voyage Round the Globe*) gengiver englænderen Bennett det indtrufne som et anerkendt faktum.

Bortset fra sømænd har flere landkrabber (dommer Shaw og andre) med kendskab til Nantucket over for mig givet udtryk for den absolutte troværdighed i det, som skete, for de har mødt kaptajn Pollard, og de har været fortrolige med hans liv i Nantucket siden ulykken.

Mens jeg var om bord på Acushnet af Fairhaven og på vej til Stillehavets hvalgrunde, var historien om Essex noget af det, vi af og til snakkede om under bakken. Det var dengang, jeg blev bekendt med hendes historie og hendes utrolige skæbne.

Men hvad der især vakte min interesse var, at vores andenstyrmand, londoneren Mr. Hall på to treårs-togter havde sejlet sammen med Owen Chase (som dengang var kaptajn på hvalfangerskibet William Wirt (tror jeg, det hed) af Nantucket). Denne Hall talte altid med stor interesse og oprigtig respekt om Chase – men åbenbart vidste han ikke mere end andre om Chase og Essex-historien.

Sidst på året 1841 mødte Acushnet Wirt af Nantucket, og Owen Chase var hendes kaptajn. Sådan gik det til, at jeg så ham. Han var en stor, kraftig og velproportioneret mand, ret høj og efter alt at dømme godt femogfyrre år; af en Yankee at være havde han et smukt ansigt, og han gav indtryk af stor retskaffenhed og et roligt, stiltfærdigt mod. Hele hans fremtoning gjorde et positivt indtryk på mig. Jeg tror, han var den mest tiltalende hvalfanger, jeg har set.

Som jævn sømand havde jeg ikke lejlighed til at snakke med Owen (skønt han engang var om bord

på vores skib i to timer), og jeg har heller ikke siden set ham.

Men jeg burde allerede have nævnt, at forud for Chases skib mødte vi et andet Nantucket-fartøj og havde et *Gam* med hende.¹ Under bakken gjorde jeg bekendtskab med en herlig knægt på omkring seksten år, som var søn af Owen Chase. Jeg spurgte til hans fars oplevelser, og da jeg forlod hans skib for at vende tilbage næste morgen (de to skibe skulle i et par dage sejle sammen), rakte han mig fra sin kiste et komplet eksemplar af Beretningen. Det var første gang, jeg så den på tryk – og bortset fra den, jeg nu skriver i, også den eneste autentiske, jeg har set.

Læsningen af den forunderlige historie så fjernt fra land og så tæt på skibsvragets breddegrad havde en forbløffende virkning på mig.

Der synes ikke grund til den formodning, at Owen selv skrev Beretningen. Den bærer et klart præg af at være skrevet for ham, men samtidig udtrykker hele dens stemning tydeligt, at den omhyggeligt og samvittighedsfuldt er nedskrevet ud fra Owens diktat af kendsgerningerne. – Den er blevet næsten lige så god, som hvis Owen selv havde skrevet den.

Jeg har hørt, at kaptajn Pollard skrev eller under eget navn fik skrevet sin version af historien. Jeg har set uddrag, der skulle stamme fra en sådan bog. Men bogen selv har jeg aldrig set. – Jeg vil tro, at Owen Chase har været den mest tjenlige til at fortælle om det, der skete.

Jeg var lidt usikker på, om skibet var William Wirt. Nu er jeg overbevist om, at det i stedet var på Charles Carroll, Owen Chase var kaptajn under flere togter.

Siden jeg skrev det foregående, har jeg – engang omkring 1850 – set kaptajn Pollard på Nantucket og vekslet nogle ord med ham. For øboerne var han et nul – men skønt yderst beskeden og ligefrem ydmyg er han det mest betagende menneske, jeg nogensinde har mødt.

Jeg ved ikke, hvor mange flere sider der er i den fuldstændige beretning – men under alle omstændigheder står kun lidt tilbage at fortælle. Båden blev samlet op af skibet, og de stakkels mænd blev sat i land i Chile og sejlede hjem. Owen Chase vendte tilbage til sit hvalfangerhverv, og som fortalt blev han siden kaptajn.

Kaptajn Pollards båd (som Chases båd var kommet væk fra) blev også taget op af et skib, men først da to af besætningsmedlemmerne var døde i deres vildelser og var blevet spist af de overlevende. Det ser ikke ud til, at man nogensinde hørte om den tredje båd, efter at den var blevet adskilt fra Pollards.

Pollard selv vendte tilbage til Nantucket, og siden drog han ud på et nyt hvalfangertogt til Stillehavet, men han havde ikke været der længe, før skibet løb på ukendte skær og blev slået til pindebrænde. Sammen med sin besætning gik Pollard i bådene og blev snart samlet op af et andet hvalfangerskib, som de dagen før havde sejlet sammen med. – Det fik jeg at vide af Hall, andenstyrmand på Acushnet.

Åbenbart rettede Pollard sig nu efter skæbnens vink, for da han var nået hjem efter sit andet forlis, svor han at ville blive i land. Og siden har han boet på Nantucket. Hall fortalte, at han var blevet slagter. Jeg tror, han stadig lever.

Hvad angår de tre mænd, der blev efterladt på øen, så blev de til sidst og i en elendig forfatning samlet op af et skib, der lagde til for at hente dem efter et tip fra deres skibskammerater, som tidligere var sat i land i Chile.

Efter al menneskelig sandsynlighed kunne de stakkels mænd fra Essex have undgået alle deres lidelser, hvis de straks efter at have forladt vraget havde sat kurs mod Tahiti, hvortil der ikke var synderlig langt og desuden en god passat. Men de var bange for kannibaler, og underligt nok vidste

¹ I Moby Dick skriver Melville:

Men hvad er et *Gam*? Du kan slide din pegefingertop op, mens den løber hen over ordbøgernes spalter. Du vil ikke finde ordet. Dr. Johnson opnåede aldrig den lærdom; det er ikke med i Noah Websters ark. Alligevel har det udtryksfulde ord nu i mange år været brugt af omkring femten tusind ægte Yankee'er. Der er virkelig behov for en definition, og den bør optages i leksikonet. Lad mig altså på lærd vis definere ordet.

GAM (subst.) socialt samvær mellem to (eller flere) hvalfangerskibe, som oftest på en hvalgrund, hvor hvalbådenes mandskab efter skibenes prajen aflægger gensidige besøg, mens de to kaptajner opholder sig på det ene skib og de to førstestyrmand på det andet.

de ikke, at der i mere end tyve år havde boet engelske missionærer på Tahiti, og at det i 1820 – året for deres forlis – var fuldkommen sikkert for sømænd at anløbe Tahiti. Men de valgte at sejle op mod vinden og rejse adskillige tusind miles (og tilmed en uundgåelig omvej) for at nå frem til en civiliseret havn på Sydamerikas kyst.

Den onde skæbnes ulykkelige vedholdenhed, som forfulgte kaptajn Pollard i hans andet katastrofale og fuldkomne forlis, jagtede også stakkels Owen, om end den anden gang indhentede ham på noget mere sendrægtig vis.

Mens jeg var på Acushnet, hørte vi fra et hvalfangerskib, vi mødte, at kaptajnen på Charles Carroll – det var Owen Chase – netop havde fået brev hjemmefra om den beviselige utroskab hos sin kone – mor til adskillige børn, blandt dem den knægt på seksten, der som nævnt lånte mig et eksemplar af sin fars beretning. Vi hørte også, at Chase havde modtaget denne nyhed med tungt hjerte, og at han var ramt af det dybeste mismod.

Anmelde den bog? – Nej for pokker!

Brev til Evert A. Duyckinck om *Joseph C. Hart: Lystsejladser* – den første Rejse

Tirsdag morgen

Hvad pokker er meningen? – Her er en bog, der bogstavelig talt vender vrangsidens ud og i mere end én forstand har titelbladet som en pegefinger rettet mod det hele. – Jeg lukker bogen op og befinder mig midt i søndagslovgivningen og dr. O’Callaghan. Så fortsætter jeg og kommer til diverse uddrag af logbogen for Noas Ark – og endnu længere fremme deltager jeg i tre-fire tyrefægtninger, og så sidder jeg med et sammendrag af alverdens kommentarer om Shakespeare, der ifølge ”vor forfatter” var et dosmer og en sjover – fortsæt selv.

Omsider – og så langt bogen nu kommer – slutter den med en afhandling om Duff Gordon sherry og St. Antonius’ Næse ved Hudson-floden.

De er i forskrækkelig grad blevet snydt, min kære. Bogen er ikke en bog, men et tykt bundt indpakningspapir. Og hvad angår Mr. Hart, så burde pen og blæk omgående fratages den stakkels mand, ud fra samme princip som pistoler fratages den skabning, der har tilbøjelighed for selvmord.

Menighederne burde opsende bønner for ham, og Taksigelsesdagen udsættes til længe efter ”bogens” udgivelse. Hvilken stor national synd har vi begået, siden vi fortjener denne hjem søgelse?

Alvorlig talt, Mr. Duyckinck, på bøjede knæ og med tårer i øjnene beder jeg Dem fri mig fra at skrive noget som helst om denne korsfæstende fortælling om lystsejladser.

Hvad har Mr. Hart dog gjort, siden jeg offentligt skal fortære ham? Jeg bærer intet nag til den ulykkelige mand. Så hvorfor give ham klø?

Og besmykke hans bog med et par almindeligheder *kan* jeg ikke. – Bogen fortjener at blive brændt i et bål af dyvelsdræk og af den hånd, som skrev den.

Igen alvorlig talt og på min ære: bogen er en vanskabning, den blotte bul af en bog uden hoved, arme og ben. – Jeg bønfalder Dem om at tage den igen og få nogen til at bære den tilbage til forfatteren.

Med venlig hilsen
H. M.